

İÇİNDEKİLER

Kemal Gözler, *Anayasa Hukukunun Genel Teorisi*, Bursa, Ekin Yayınevi, 2011, 2 Cilt (32+973; 32+1040 s.) www.anayasa.gen.tr/ahgt.htm

Bölüm 1

ANAYASA HUKUKUNUN BİLGİ KAYNAKLARI

I. Anayasalar	1
A. Türk Anayasaları.....	1
B. Yabancı Anayasalar	2
II. Anayasa Mahkemeleri Kararları.....	3
III. Bilimsel Eserler	7
A. Genel Eserler	7
1. Türkiye’de	7
2. Fransa’da	10
a) 1950 Öncesi (Klasikler):	10
a) 1950 Sonrası (Modern Eserler)	10
3. A.B.D.’de	12
4. İngiltere’de	13
5. Belçika’da	13
6. İsviçre’de.....	13
7. İtalya’da.....	13
8. Karşılaştırmalı Anayasa Hukuku	14
9. Karşılaştırmalı Politika ve Devlet Sistemleri.....	14
B. Monografiler	14
C. Makaleler: Dergiler (Sürelî Yayınlar)	15
1. Türkçe	16
2. Fransızca	18
3. İngilizce.....	18
III. İnternet Kaynakları	19
1. Türkçe	19
2. Yabancı Dilde.....	20
IV. Kaynak Arama ve Temin Etme.....	21
A. Kitap arama ve temin etme	21
1. Arama	21
a) Yabancı Kütüphaneler.....	21
b) Türk Kütüphaneleri.....	21
2. Temin Etme.....	22
B. Makale Arama ve Temin Etme	23
1. Arama	23
2. Temin Etme.....	23

Bölüm 2

ANAYASA HUKUKU

(Tanımı, Konusu, Kısımları, Yaklaşım Biçimleri,
Diğer Dallar ile İlişkisi, Tarihsel Gelişimi, vs.)

I. Terminoloji	25
A. “Anayasa” Terimi	25
<i>Constitution</i>	26
Kanun-ı Esasi	26
Teşkilât-ı Esasiye Kanunu.....	27

Anayasa	27
B. “Anayasa Hukuku” Terimi	28
1. “Hukuk-ı Esâsiye”	28
2. “Esas Teşkilât Hukuku”	29
3. “Ana Hukuk”, “Devlet Ana Hukuku”	30
4. “Anayasa Hukuku”	30
5. “Anayasa Bilimi”	31
6. “Anatüze”	33
II. Anayasa Hukukunun Tanımı	33
A. Fransız Doktrininde Anayasa Hukukunun Tanımı	33
B. Türk Doktrininde Anayasa Hukukunun Tanımı	34
III. Anayasa Hukukunun Konusu	37
A. Fransız Anayasa Hukuku Doktrininin Konuları	38
1. Birinci Dönemin Konuları	38
2. İkinci Dönemin Konuları	39
3. Üçüncü Dönemin Konuları	40
B. Türk Anayasa Hukuku Doktrininin Konuları	40
1. “Anayasa Hukukunun Genel Esasları” Konuları	41
2. “Türk Anayasa Hukuku” Konuları	41
Karşılaştırma	42
Değerlendirme	42
Pozitivist Teori Açısından Anayasa Hukukunun Konusu	42
IV. Anayasa Hukukunun Kısımları	44
A. Anayasa Hukukunun Genel Teorisi	44
B. Türk Anayasa Hukuku	45
V. Anayasa Hukukunda Yaklaşım Biçimleri	47
A. Tarihi Yaklaşım	47
B. Felsefi Yaklaşım	48
C. Sosyolojik Yaklaşım	49
D. Hukuki Yaklaşım	49
Yaklaşımların Eşit Değeri	50
Sonuç: Münhasıran Hukuki Yaklaşım yahut Anayasa Hukukunun “Saf” Teorisi	51
VI. Anayasa Hukuku ile Diğer Disiplinler Arasındaki İlişki	52
A. Anayasa Hukuku - Siyaset Bilimi	52
B. Anayasa Hukuku - Siyasal Felsefe	55
B. Anayasa Hukuku - Siyasî Tarih	55
VI. Anayasa Hukuku ile Hukukun Diğer Dalları Arasındaki İlişkiler	56
A. Anayasa Hukuku - Uluslararası Kamu Hukuku	56
B. Anayasa Hukuku - Genel Kamu Hukuku	57
C. Anayasa Hukuku - İdare Hukuku	62
1. Anayasa Hukuku ile İdare Hukuku Arasındaki Ayırım	63
a) Önerilen Kriterler	63
aa) Yüksek Makamlar- Basit İdari Makamlar Ayırımı	63
bb) Hükümet Etmek - İdare Etmek Ayırımı	65
b) Kriterlerin Eleştirisi	65
c) Türkiye’deki Anayasa Hukuku - İdare Hukuku Ayırımı	66
d) Ayırım Konusunda Görüşümüz	68
2. Anayasa Hukuku – İdare Hukuku İlişkisi	70
a) Anayasanın Üstünlüğü ve Bağlayıcılığı	70
b) İdare Hukukunun Anayasal Temelleri	71
c) Anayasa Mahkemesi Kararlarının Etkisi	72
d) İdare Hukukunun Bağımsızlığı	73

e) Danıştayın Anayasa Mahkemesi Karşısında Bağımsızlığı	73
f) İdarenin Anayasa Mahkemesi Karşısında Bağımsızlığı.....	74
g) Anayasa Hukukunun Geçiciliği - İdare Hukukunun Kalıcılığı	75
D. Anayasa Hukuku - Malî Hukuk	76
E. Anayasa Hukuku - Ceza Hukuku	76
F. Anayasa Hukuku - Muhakeme Hukukları	76
G. Anayasa Hukuku - Özel Hukuk Dalları	77
H. Hukukun Diğer Dallarının Anayasallaşması	79
VIII. Anayasa Hukuku Doktrininin Tarihsel Gelişimi	79
A. Fransa'da	79
1. Birinci Dönem: Anayasa Hukukunun Klasik Teorisi	81
a) Adhémar Esmein.....	82
b) Raymond Carré de Malberg	82
c) Léon Duguit	83
d) Maurice Hauriou	84
e) Joseph Barthélemy ve Paul Duez	84
f) Julien Laferrière.....	84
g) Georges Vedel	85
2. İkinci Dönem: Anayasa Hukukunda Siyasal Bilim Yaklaşımı	87
3. Üçüncü Dönem: Yeni Anayasa Hukuku.....	90
a) Anayasa Hukukunun Niteliğinde Değişme	91
aa) Kurumsal Anayasa Hukuku.....	91
bb) Normatif Anayasa Hukuku	91
cc) Maddî Anayasa Hukuku	91
b) Anayasa Hukukunun Uygulama Alanında Genişleme	91
c) Anayasa Hukukunun Diğer Hukuk Dalları Karşısında Üstünlüğü ve Diğer Hukuk Dallarının Anayasallaşması	93
B. Türkiye'de	95
1. Osmanlı Dönemi	95
2. Cumhuriyet Dönemi	97
VI. Niçin Anayasa Hukukunu Öğrenmek Gerekli?.....	99
1. Anayasa hukuku sadece devletin Anayasa Mahkemesi üyelerini mi ilgilendiriyor ..	98
2. Anayasa hukuku sadece devletin temel organları olan, cumhurbaşkanı, başbakan, bakanlar ve milletvekillerini mi ilgilendiriyor?-	100

Bölüm 3

ANAYASA KAVRAMI

I. Anayasa Kavramının Tanımı	104
A. Anayasa, Hukuk Kurallarından Oluşur	104
Kutu 3.1: Hukuk Kuralı Nedir?.....	105
B. Anayasa, Anayasal Nitelikteki Hukuk Kurallarından Oluşur	106
1. Maddî Kriter: Maddî Anlamda Anayasa Tanımı	106
2. Şeklî Kriter: Şeklî Anlamda Anayasa Tanımı	106
3. Hangisi Doğru?	107
Kutu 3.2: Normlar Hiyerarşisi	109
II. Anayasa Türleri	110
A. Yazılı Anayasa - Yazısız Anayasa Ayrımı.....	110
1. Yazılı Anayasa	110
2. Yazısız Anayasa (Teamülfî Anayasa).....	110
Kutu 3.3: İngiliz Anayasa Hukukunun Kaynakları.....	113

Kutu 3.4: İsrail Anayasası	115
B. Yumuşak Anayasa-Katı Anayasa Ayrımı	117
1. Yumuşak Anayasa	117
2. Katı Anayasa	118
III. Anayasaların İçerikleri	122
A. Başlangıç	123
Kutu 3.5: 1787 ABD Anayasasının Başlangıcı	123
Başlangıçların Hukukî Değeri	124
B. Temel İlkeler (Genel Hükümler)	125
1. Cumhuriyet-Monarşi	125
2. Üniter Devlet-Federal Devlet	125
3. Egemenlik	125
4. Din-Devlet İlişkileri: Resmî Din-Laiklik İlkeleri	126
a) Resmî Din	126
b) Laiklik İlkesi	126
5. Diğer İlkeler	128
C. Temel Hak ve Hürriyetler	128
E. Devletin Temel Organları	129
F. Diğer Hükümler	130
G. Anayasanın Değiştirilmesi	131
IV. Anayasacılık Hareketleri	131
Kutu 3.7: Anayasacılık Dalgaları	133
Anayasacılık ile İlgili Bazı Kavramlar	134
Anayasacılıksız Anayasalar	134
İtibarî Anayasalar	135
Anayasasız Anayasacılık	135
Şekli Anayasa - Gerçek Anayasa Ayrımı	135

Bölüm 4

ANAYASA NORMLARININ GEÇERLİLİĞİ SORUNU

I. Anayasa Hukukunun Pozitivist Teorisi	137
A. Tabii Hukukun Reddi	138
B. Değerlerin Bilinemezliği İlkesi	138
C. Pozitivist Teorinin Bilim Anlayışı	141
1. Bilimin Konusu Objektif Olarak Bilinebilir Bir Şeydir	141
2. Bilim ile Bilimin Konusu Birbirinden Farklı Şeylerdir	142
3. Bilimin Görevi Konusunu Sadece Tanımdır	142
4. Hukuk Bilimi Kendisine Yabancı Unsurlardan Arınmalıdır ("Saflık")	143
II. Anayasa Normlarının Geçerliliğinin Koşulları	144
A. Geçerliliğin Ön Koşulları	144
1. Maddî Varlık	144
2. Normatiflik	144
a) Beşerî Davranış	145
b) Beşerî İrade	146
3. Hukukîlik	147
4. Anayasallık	149
B. Geçerliliğin Asıl (<i>Per Quam</i>) Koşulu	150
Kutu 4.1: Üç Değişik Geçerlilik Anlayışı	149
C. Geçerliliğin Ek (<i>Sine Qua Non</i>) Koşulları	151
1. Global Hukuk Düzeninin Etkililiği	151
2. Bizzat O Normun Minimum Etkililiği	151

III. Anayasaüstülük Sorunu	152
A. Anayasaüstü Prensiplerin Varlığını Savunan Tezlerin Açıklanması.....	154
1. Bazı Tabî Hukuk Prensiplerinin Anayasaüstülüğü Tezi.....	155
2. Bazı İnsan Hakları Prensiplerinin Anayasaüstülüğü Tezi.....	155
3. Millî Egemenlik İlkesinin Anayasaüstülüğü Tezi.....	156
4. Anayasaüstü Değerde Hukukun Genel İlkelerinin Varlığı Tezi.....	156
5. Türkiye’de Anayasa Mahkemesinin Bazı Kararlarında Savunulan Anayasaüstülük Tezleri.....	156
B. Eleştiri.....	157
1. Genel Eleştiri.....	157
2. Özel Eleştiriler.....	159
a) Bazı Tabî Hukuk Prensiplerinin Anayasaüstülüğü Tezinin Eleştirisi.....	159
b) Bazı İnsan Hakları Prensiplerinin Anayasaüstülüğü Tezinin Eleştirisi.....	160
c) Millî Egemenlik İlkesinin Anayasaüstülüğü Tezinin Eleştirisi.....	160
d) Anayasaüstü Değerde Hukukun Genel İlkelerinin Varlığı Tezinin Eleştirisi....	161
e) Türkiye’de Anayasa Mahkemesinin Bazı Kararlarında Savunulan Anayasaüstülük Tezlerinin Eleştirisi.....	161
Sonuç: Anayasaüstü İlkelerin Hukuken Geçersizliği.....	161
IV. Anayasa Normları Arasında Hiyerarşi Sorunu	164
A. Anayasa Normları Arasında Hiyerarşi Tezlerinin Açıklanması.....	165
1. Temel Hakların Sert Çekirdeğine İlişkin Anayasa Hükümlerinin Diğerlerine Nazaran Üstünlüğü Tezi (“Birinci Derece” Temel Hakların Varlığı Tezi).....	165
2. Millî Egemenliğe İlişkin Anayasa Normlarının Üstünlüğü Tezi.....	166
B. Bu Tezlerin Eleştirisi.....	166
1. Genel Eleştiri.....	168
2. Özel Eleştiriler.....	169
a) Temel Hakların Sert Çekirdeğine İlişkin Anayasal Hükümlerin Üstünlüğü (“Birinci Derece” Temel Hakların Varlığı) Tezinin Eleştirisi.....	169
b) Millî Egemenliğe İlişkin Anayasa Normlarının Üstünlüğü Tezinin Eleştirisi..	169
C. Anayasanın Değiştirilemeyecek Hükümleri Diğer Hükümlerinden Üstün Müdür?	170
V. Uluslararası Hukuk Normlarının Anayasaüstülüğü Sorunu	172
A. Açıklama.....	173
B. Eleştiri.....	177
1. Teorik Argümanların Çürütülmesi.....	177
2. Pratik Argümanların Çürütülmesi.....	178
3. Uluslararası Hukukun Bizatihi Varlığına Yönelik Eleştiriler.....	183
Sonuç.....	187
VI. Anayasanın Ruhu Sorunu	187
A. Açıklama.....	188
B. Eleştiri.....	188
Değerlendirme.....	191
VII. Anayasal Teamüllerin Geçerliliği Sorunu	193
A. Genel olarak Teamül.....	195
B. Klasik Anayasa Hukuku Doktrinde Anayasal Teamüller.....	196
1. Anayasal Teamüllerin Unsurları.....	196
a) Maddî Unsur: Uygulama.....	196
b) Manevî Unsur: Uygulamanın Hukukîliği İnancı.....	198
2. Anayasal Teamüllerin Hukukî Değeri.....	198
a) Yazısız Anayasa Sisteminde Teamülün Hukukî Değeri Sorunu.....	198
b) Yazılı Anayasa Sisteminde Anayasal Teamüllerin Hukukî Değeri Sorunu	200
aa) <i>Praeter Constitutionem</i> Teamüllerin Hukukî Değeri.....	201
bb) <i>Secundum Constitutionem</i> Teamüllerin Hukukî Değeri.....	201

cc) <i>Contra Constitutionem</i> Teamüllerin Hukukî Değeri	202
aaa) <i>Contra Constitutionem</i> Teamül Olabileceği Tezi	202
bbb) <i>Contra Constitutionem</i> Teamül Olamayacağı Tezi	203
C. Geçerlilik Teorisi Açısından Anayasal Teamüllerin Geçerliliği Sorunu	204
1. ÖnKoşullar	205
a) Maddî Varlık	205
b) Normatiflik	206
c) Hukukîlik	207
d) Anayasallık	208
2. <i>Per Quam</i> Koşul	209
3. <i>Sine Qua Non</i> Koşullar	211
- Anayasaüstülük, Anayasa İçi Hiyerarşi, Anayasanın Ruhu, Anayasal Teamül vs. Konusunda Bir Genel Değerlendirme	214
VIII. Geçerlilik Koşullarına Aykırılığın Müeyyidesi: Geçersizlik (Kanunların Anayasaya Uygunluğunun Denetimi Sorunu)	215
A. Genel Olarak	215
B. Kanunların Geçerliliği Sorunu	218
C. Kanunların Anayasaya Uygunluğu Denetlenebilir mi?	220
D. Anayasallık Denetiminin Olmadığı Bir sistemde Anayasaya Aykırı Kanunların Geçerliliğinin Temeli	222

Bölüm 5

ANAYASANIN YORUMU

I. Klasik Yorum Teorisi	226
A. Yorum Çeşitleri	227
1. Yasama Yorumu	227
2. Yargısal Yorum	228
3. Bilimsel Yorum	229
B. Yorum Yöntemleri	230
1. Lafzî Yorum (Deyimsel Yorum, Gramatikal Yorum) Yöntemi	230
2. Tarihî Yorum Yöntemi	232
3. Sistematik Yorum Yöntemi	233
4. Teleolojik (Gaî, Amaçsal, Fonksiyonel) Yorum Yöntemi	234
C. Yorumda Kullanılan Çeşitli Mantık Kuralları	236
II. Realist Yorum Teorisi	236
A. Teorinin Açıklanması	236
B. Realist Yorum Teorisi Işığında Anayasanın Yorumlanması	242
C. Realist Yorum Teorisinin Dengeleyicisi: Mekanist Anayasa Anlayışı	246
D. Realist Yorum Teorisi ve Mekanist Anayasa Anlayışının Türk Anayasa Pratiği Tarafından Teyidi	247
1. Anayasa Mahkemesinin 16 Haziran 1970 Tarih ve E.1970/1, K.1970/31 Sayılı Kararı	247
a) Kararın Açıklanması: Realist Yorum Teorisinin Teyidi	248
b) Karara Tali Kurucu İktidarın Tepkisi: Mekanist Anayasa Anlayışının Teyidi ..	249
2. Anayasa Mahkemesinin 15 Nisan 1975 Tarih ve E.1973/19, K.1975/87 Sayılı Kararı	249
a) Anayasa Mahkemesi Kararının Açıklanması: Realist Yorum Teorisinin Teyidi ..	250
b) Aslı Kurucu İktidarın Tepkisi: Mekanist Anayasa Anlayışının Teyidi	251
3. Anayasa Mahkemesinin 5 Haziran 2008 Tarih ve E.2008/16, K.2008/116 Sayılı Kararı (Türban Kararı)	252
4. Tahkim	253

5. Anayasa Mahkemesinin 2007'deki "367 Kararı"	255
6. HSYK'nın Bazı Kararları	256

III. Çeşitli Yorum İlkeleri 258

A. Yorum İlkelerinin Varlık Sebebi, Hukuk Uygulamasında Hâkimin Rolü, vs	259
1. Yorum İlkelerinin Varlık Sebebi	259
2. Hâkimin Hukuk Uygulamasında Görevinin Niteliği: "Hâkim Kanunun Ağzıdır" 261	
3. Hakimlerin Normatif İdeolojisi: Hakimlerin Kanun Koyucuya İtaat Duygusu	263
B. Temel İlkeler	264
1. <i>Interpretatio cessat in claris</i> (Açıklık Durumunda Yorum Yapılmaz)	264
2. <i>A verbis legis non est recedendum</i> (Kanunun Sözünden Uzaklaşılmalıdır).....	266
3. Dürüst Yorum İlkesi	267
C. Kaide ve İstisna İle İlgili İlkeler	269
Kaide	269
İstisna	270
1. Yorum Yoluyla İstisna Üretilmez	271
2. Kaideler Geniş Yorumlanır	273
a) <i>Generalis regula generaliter est intelligenda</i> (Bir genel hüküm, genel anlamda anlaşılmalıdır)	273
b) <i>Ubi lex non distinguit, nec nos distinguere debemus</i> (Kanunun ayırım yapmadığı yerde, bizim de ayırım yapmamamız gerekir)	273
3. <i>Exceptiones sunt strictissimae interpretationis</i> (İstisnalar Dar Yorumlanır)	275
4. İstisnanın İstisnası Geniş Yorumla Tâbi Tutulur	279
D. Düzenleme Şekillerine İlişkin İlkeler.....	280
1. " <i>Expressio unius est exclusio alterius</i> (Bir Şeyi Zikretmek, Diğerini Dışlamaktır)280	
Saymanın Anlamı	281
Sınırlandırarak Sayma	281
2. " <i>Unius positio non est alterius exclusio</i> (Bir Şeyin Belirtilmesi, Diğer Şeylerin Hariç Tutulduğu Anlamına Gelmez)"	283
Örneklendirici Sayma.....	283
E. Hukukta Akıl Yürütmeye İlişkin İlkeler (Kıyas, Aksiyle Kanıt ve Evleviyet)	284
1. Kıyas (<i>Argumentum a simili</i>).....	285
Kıyasın Unsurları	285
Kıyasın Şartları (Kıyas Yasakları)	286
a) Kıyaslanan Şey, Kıyaslanılan Şeyin Benzeri Olmalı, Ama Tam Benzeri de Olmamalıdır	286
b) Kıyaslanan Şey Hakkında Kanunda Hüküm Mevcut Olmamalıdır	286
c) "Asıl, Muhtassan Binnas Olmamalıdır".....	287
d) Aslın Hükümü, Bir İstisnaî Hüküm Olmamalıdır (İstisnaî Hükümlerde Kıyas Yapılmaz).....	288
e) Asıl Hüküm, " <i>Expressio Unius Est Exclusio Alterius</i> " İlkesinin Geçerli Olduğu Bir Hüküm Olmamalıdır (Expressio Unius Durumunda Kıyas Yapılmaz)	289
f) Aslın Hükümde <i>Numerus Clausus</i> Sayma Yapılıyorsa Kıyas Yapılmaz	291
Kıyas Her Zaman Yapılabilir mi?	291
Anayasa Hukukunda Kıyas Yapılabilir mi?	293
2. Aksiyle Kanıt (Mefhum-u Muhalefet, <i>Argumentum a contrario</i>).....	294
3. Evleviyet (Öncelik, <i>Argumentum a fortiori</i>).....	297
a) <i>Argumentum a maiori ad minus</i> (Büyükten Küçüğe Doğru Akıl Yürütme).....	297
b) <i>Argumentum a minori ad maius</i> (Küçükten Büyüğe Doğru Akıl Yürütme)	297
F. Yetkilerle İlgili İlkeler	298
1. Anayasal Organların Yetkisiz Olması Asıl, Yetkili Olmaları ise İstisnadır.....	298
2. <i>Potestas stricte interpretatur</i> (Yetkiler Dar Yorumlanır)	300

3. Yetki Dar, Hürriyet Geniş Yorumlanır	301
4. Hürriyet Asıl, Sınırlama İstisnadır; Hürriyet Geniş, Sınırlama Dar Yorumlanır	302
5. Sayılmış Yetkiler Dar, Bakiye Yetkiler Geniş Yoruma Tâbi Tutulur.....	303
6. <i>Delegata potestas non potest delegari</i> (Devredilmiş Yetki Devredilemez).....	305
7. <i>Derativa potestas non potest esse major primitiva</i> (Türemiş Yetki, Aslı Yetkiden Daha Büyük Olamaz).....	306
9. Yetki ve Usûlde Paralellik İlkesi (<i>Unumquodque eodem modo quo colligatum est dissolvitur</i> (Bir Şey Yapıldığı Şekilde Çözülür).....	306
10. <i>Qui potest majus, potest etiam minus</i> (Çoğu Yapmaya Yetkili Olan Azı Yapmaya da Yetkilidir)	307
G. Hukuk Kuralları Arasında Çatışma Çözmeyle İlgili İlkeler	308
1. <i>Lex superior derogat legi inferiori</i> (Üst Kanun Alt Kanunları İlgâ Eder)	308
2. <i>Lex posterior derogat legi priori</i> (Sonraki Kanun Önceki Kanunları İlgâ Eder) ...	309
3. <i>Lex specialis derogat legi generali</i> (Özel Kanun Genel Kanunları İlgâ Eder)	309
4. <i>Abrogata lege abrogante non reviviscit lex abrogata</i> (İlgâ Eden Kanunu İlgâ Etmek, İlgâ Edilmiş Kanuna Tekrar Hayat Vermez)	312
H. Son BİR İlke: Kanunların Anayasa Uygunluğu Karinesi	313

Bölüm 6

KURUCU İKTİDAR

(Anayasaların Yapılması ve Değiştirilmesi)

I. Genel Olarak.....	316
Aslı Kurucu İktidar - Tali Kurucu İktidar Ayrımı.....	316
Kurucu İktidar - Kurulmuş İktidarlar Ayrımı	316
Kurucu İktidar - Kurulmuş İktidarlar Ayrımının Doktrinal Kökeni.....	316
II. Aslı Kurucu İktidar: Anayasaların Yapılması	317
A. Aslı Kurucu İktidarın Ortaya Çıkış Halleri	317
1. Yeni Bir Devlet Kuran Aslı Kurucu İktidar	318
2. Mevcut Devletin Kuruluşunu Yenileyen Aslı Kurucu İktidar	320
Anayasanın İlgası	320
a) Devrim veya Hükümet Darbesi	321
b) Savaş	322
B. Aslı Kurucu İktidarın Sahibi	323
C. Aslı Kurucu İktidarın Özellikleri	323
D. Aslı Kurucu İktidarın Biçimleri: Anayasa Yapma Usûlleri	324
1. Monarşik Usûller.....	324
a) Ferman	325
b) Misak	326
2. Demokratik Usûller	327
a) Kurucu Meclis.....	328
aa) Fransız Tipi Kurucu Meclis.....	329
bb) Amerikan Tipi Kurucu Meclis	330
b) Kurucu Referandum.....	330
E. Aslı Kurucu İktidar Devamlı Bir İktidar mıdır?	332
Kutu 6.3: Türkiye’de Aslı Kurucu İktidarın Devamlılığı Meselesi (TBMM Yeni Bir Anayasa Yapabilir mi?)	334
III. Tali Kurucu İktidar: Anayasaların Değiştirilmesi	335
A. Anayasa Değişikliği Kavramı	335
1. Anayasanın Bir Maddesinin Anlamının Yorum Yoluyla Değişmesi Anayasa Değişikliği midir?.....	335

2. Anayasa Değişikliği Nedir?.....	336
3. Anayasanın Bütünüyle Değiştirilmesi Anayasa Değişikliği midir? (Tali Kurucu İktidar Anayasayı Bütünüyle Değiştirebilir mi?).....	337
4. Anayasa Değişikliğinin Metin İtibarıyla Biçimleri.....	338
B. Anayasaların Değiştirilmesi İhtiyacı (Tali Kurucu İktidarın Gerekliliği).....	339
C. Tali Kurucu İktidarın Sahibi	339
D. Tali Kurucu İktidarın Özellikleri	339
1. Tali Kurucu İktidar Hukukî Nitelikte Bir İktidardır	340
2. Tali Kurucu İktidar Sınırlı Bir İktidardır	340
E. Tali Kurucu İktidarın Sınırları.....	340
1. Maddî (İçeriksel) Sınırlar	340
a) Çeşitleri (Maddî Sınırlara Örnekler)	340
b) Maddî Sınırlara İlişkin Çeşitli Sorunlar	342
aa) Maddî Sınırların Bağlayıcılığı ve Müeyyidesi Meselesi	342
bb) Değiştirme Yasakları İki Aşamada Aşılabilir mi?	343
cc) Anayasa Değişikliği Usûlünü Düzenleyen Anayasa Maddesi, Anayasa Değişikliği Usûlüyle Değiştirilebilir mi?	344
dd) Anayasada Öngörülenlerin Dışında Maddî Sınır Yoktur	344
2. Zamansal Sınırlar	344
a) Süre Yasağı	345
b) Dönem Yasağı	345
3. Biçimsel Sınırlar.....	345
F. Tali Kurucu İktidarın Biçimleri: Anayasayı Değiştirme Usûlleri	346
1. Teklif Safhası	346
a) Teklif Yetkisi	347
b) Anayasa Değişikliği Teklif Edilmesinin Zorlaştırılması	347
2. Karar Safhası	349
3. Onay Safhası	352
a) Onay Yetkisinin Devlet Başkanına Verilmesi: Devlet Başkanının Vetosu	353
b) Onay Yetkisinin Halka Verilmesi: Kurucu Referandum.....	354
Anayasa Değişikliklerinin Yargısal Denetimi Sorunu.....	355
Tali Kurucu İktidar Konusunda Sonuç ve Tanım	356
IV. Fonksiyonları Bakımından Aslı Kurucu İktidar ile Tali Kurucu İktidar Arasında Özdeşlik	356

Bölüm 7 DEVLET KAVRAMI

I. Devlet Kavramının Tanımı	360
II. "Devlet" Terimi.....	362
III. Devletlerin Kurulması.....	366
Kutu 8.1: Devletlerin Doğum/Ölüm Günü (Kritik Tarih).....	368
Devletin Kurulması Tanınmasına Bağlı mıdır?	368
Tanınmamış Bir Devlet Devlet midir? KKTC Örneği.....	368
Tanınmış, Ama Fiilen Egemenlik Kuramayan Bir Devlet Devlet midir? "Filistin Devleti" Örneği	368
Kutu 8.2: Sürgündeki Hükümetler.....	369
Kutu 8.3: "Kukla Devletler veya Hükümetler"	368
IV. Devletlerin Sona Ermesi.....	370
A. Sona Erme Halleri.....	370
1. İnsan Unsurunun Yok Olması	371

2. Ülkenin Yok Olması.....	371
3. Egemenliğin Kaybı.....	371
B. Sona Ermenin Sonuçları: Devletlerin Halefiyeti.....	373
V. Devletin Hukukî Kişiliği İlkesi.....	376
A. Devlete Tüzel Kişilik Tanınmasının Tarihsel Sebebi.....	377
B. Devlete Hukukî Kişilik Tanınmasından kaynaklanan Sonuçlar.....	378
1. Siyasî Sonuç: İktidarın Kişiselleşmesinin Önlenmesi.....	378
2. Hukukî Sonuçlar.....	378
VI. Devletin Devamlılığı İlkesi.....	379
A. Genel Olarak.....	380
B. Devletin Devamlılığı İlkesinin Sonuçları.....	381
1. Uluslararası Antlaşmaların Devamlılığı İlkesi.....	381
2. Hukukun Devamlılığı İlkesi.....	381
3. Borçların Devamlılığı İlkesi.....	382
VII. Devletin Faaliyet Alanı.....	383
A. Liberal Görüş.....	383
B. Müdahaleci Görüşler.....	384
1. Sosyalist Görüş.....	381
2. Sosyal Demokrat Görüş.....	381
VIII. Devletin Kökeni Hakkında Teoriler.....	384
A. Aile Teorisi.....	385
B. Biyolojik Teori.....	386
C. Kuvvet ve Mücadele Teorisi.....	388
D. Ekonomik Teori: marksist Devlet Teorisi.....	389
E. Devletin Kaynağını İnsan Aklına ve iradesine Dayandıran Teori: Sosyal Sözleşme Teorisi.....	393
1. Thomas Hobbes.....	393
2. John Locke.....	394
3. Jean-Jacques Rousseau.....	395
4. Sosyal Sözleşme Teorilerinin Eleştirisi.....	396
F. Tarihte İlk Devletlerin Ortaya Çıkışı Üzerine NOTLAR.....	396
1. İlk Devletlerin Ortaya Çıkmasında Rol Oynayan Faktörler.....	396
a) Birinci Faktör: Göçebe Toplulukların Çiftçi Topluluklar Üzerinde Egemenlik Kurmaları.....	397
b) İkinci Faktör: Küçük Sulama Tarımından Büyük Sulama Tarımına Geçiş.....	397
2. İlk Devletlerin Ortaya Çıktıkları Yer ve Zaman.....	399
a) Mezopotamya (Sümer-Babil-Asur).....	399
b) Mısır.....	399
c) Anadolu: Hititler.....	400
d) Girit.....	400
e) Eski Yunan.....	400
f) Roma.....	401
g) Çin.....	401

Bölüm 8

DEVLETİN UNSURLARI: MİLLET, ÜLKE, EGEMENLİK

I. Devletin Beşerî Unsuru: Millet.....	403
A. Genel Olarak.....	403
İnsan Topluluğunun Niceliği Sorunu.....	406
İnsanz Topluluğunun Niteliği Sorunu.....	406

B. Millet Kavramı	406
1. Objektif Millet Anlayışı	406
a) Irk Birliği	407
b) Dil Birliği	408
c) Din Birliği	409
2. Sübjektif Millet Anlayışı	412
Vatandaşlık	413
Vatandaşın Sadakat ve Devletin Toruma Borcu	414
Çifte Vatandaşlık	414
Vatansızlık	415
C. Milliyetler Prensibi	415
D. Self-Determinasyon Hakkı	416
Kutu 8.1: Millet ve Milliyetçilik ile İlgili Bazı Kavramlar	418
II. Devletin Toprak Unsuru: Ülke	419
A. Genel Olarak	419
Çingeneler	419
B. Ülkenin Kazanılması	420
1. Keşif ve İşgal	420
2. Devir	420
3. Fetih ve İlhak	421
C. Ülkenin Kısımları	422
1. Kara Sahası (Kara Ülkesi)	422
2. Su Sahası (Su Ülkesi)	424
a) Birinci Alan (İçsular, Karasuları ve Boğazlar): Kıyı Devletin Egemenliği Tamdır	425
b) İkinci Alan (Bitişik Bölge, Münhasır Ekonomik Bölge, Kıta Sahaneliği ve Balıkçılık Bölgesi): Kıyı Devletin Egemenliği Sınırlıdır	425
c) Üçüncü Alan (Açık Deniz): Kıyı Devletin Egemenliği Yoktur	427
3. Hava Sahası (Hava Ülkesi)	428
C. Devlet Ülkesinin Bütünlüğü İlkesi	430
III. Devletin İktidar Unsuru: Egemenlik	430
A. Genel Olarak	431
B. Egemenliğin Değişik Anlamları	432
1. Dış Egemenlik	432
a) Devletlerin Egemen Eşitliği İlkesi	433
b) İçişlerine Karışmama İlkesi	433
2. İç Egemenlik	435
a) Devlet İktidarının Kendisi Anlamında Egemenlik	435
b) Devlet İktidarının Nitelikleri Anlamında Egemenlik	435
C. Hangi İktidar Egemen İktidardır Veya Hangi devlet iktidarı aslı ve sınırsızdır?	437
1. Aslı Kurucu İktidar	438
2. Tali Kurucu İktidar	438
3. Yasama İktidarı	439
4. Yürütme İktidarı	440
5. Yargı İktidarı	440
D. Egemenliğin Sahibi Konusunda Teoriler	441
1. Teokratik Egemenlik Teorileri	441
a) Doğaüstü İlâhî Hukuk Doktrini	441
b) Providansiyel İlâhî Hukuk Doktrini	442
2. Demokratik Egemenlik Teorileri	442
a) Millî Egemenlik Teorisi	442
b) Halk Egemenliği Teorisi	445
Demokratik Egemenlik Teorilerinin Eleştirisi	448

Bölüm 9
DEVLET ŞEKİLLERİ I:
MONARŞİ VE CUMHURİYET

I. Monarşi ile Cumhuriyet Arasındaki Ayrım Sorunu.....	451
II. Monarşi.....	453
A. Genel Olarak.....	454
B. Monarşi Çeşitleri.....	455
1. Saltanat Hakların Sınırlanmasına Göre Monarşi Çeşitleri	456
a) Mutlak Monarşi.....	456
b) Meşrutî Monarşi.....	456
2. Hükümdarın Tahta Geçiş Biçimine Göre Monarşi Çeşitleri.....	457
a) İrsî Monarşiler.....	457
Veraset Kuralları	458
aa) Direkt Hat Sistemi	458
bb) Civar Sistemi	459
cc) Bab Soyundan - Ana Soyundan İntikal	459
Din Şartları.....	460
Evlenme İzni	460
Yaş	461
Tacın Otomatik İntikali	461
Kutu 9.1: İlk Kralın Hakkı	461
Kutu 9.2: Niyabet.....	462
b) Seçimli Monarşiler.....	462
Kutu 9.3: Federal Devletler de Monarşi Olabilir	463
C. Monarşilerin Değerlendirilmesi	464
III. Cumhuriyet.....	466
A. Dar Anlamda Tanım: Cumhuriyet Monarşinin Tersidir.....	467
B. Geniş Anlamda Tanım: “Cumhuriyet = Demokrasi”	468
C. Hangi Anlayış Doğru: Ampirik Veriler.....	469
IV. Devlet Şeklinin Monarşi veya Cumhuriyet Olmasından Kaynaklanan Anayasal Farklılıklar	470
A. Yasama organı Bakımından	470
B. Yargı Organı Bakımından	471
C. Yürütme Organı Bakımından	472
Kutu 9.4: Kralın Başbakanı Atama Yetkisi	473
Kutu 9.5: İngiltere’de Kralın Hukukî Sorumluluğu	474
C. Yürütme Organı Bakımından	472

Bölüm 10
DEVLET ŞEKİLLERİ II:
ÜNİTER DEVLET-BİLEŞİK DEVLET

I. Üniter Devlet.....	476
A. Tanım.....	477
1. Devletin Unsurlarında Teklik	477
2. Devletin Organlarında ve Yetkilerinde Teklik	478
B. Üniter Devletin İDARİ Teşkilatı	479
1. Üniter Devletin Merkezî İdaresi: Başkent Teşkilâtı ve Taşra Teşkilâtı	479
Adem-i Temerküz	480
2. Üniter Devlette Yerel Yönetimler	481
Merkezî ve Adem-i Merkezî Üniter Devlet Ayrımı Üzerine Bir Not	483

II. Bileşik Devlet	484
A. Devlet Birlikleri	484
1. Şahsî Birlik	484
Britanya <i>Commonwealth</i> Krallıkları	485
Şahsî Birliğin Tersî	485
2. Hakikî Birlik	485
B. Devlet Toplulukları	486
1. Konfederasyon	486
Avrupa Birliği: Konfederasyon mu, Federasyon mu?	487
2. Federasyon (Federal Devlet)	488
a) Tanımı	489
b) Federasyon - Konfederasyon Karşılaştırması	490
c) Federal Devlet - Üniter Devlet Karşılaştırması	492

Bölüm 11

FEDERASYON (FEDERAL DEVLET)

I. Genel Olarak	495
Terim Meselesi: "Federasyon" mu, "Federal Devlet" mi	495
"Federalizm" ve "Federal Sistem" Terimleri	496
Etimoloji	496
Federasyon şeklindeki Devletlerin Resmi Adları	496
II. Federasyonun Devlet Yapısı	498
A. Federal Devlet	499
1. Federal Devletin Millet, Ülke ve Egemenlik Unsurları	499
2. Federal Devletin Yasama, Yürütme ve Yargı Organları	500
a) Federal Devletlerde Yasama Organı	500
aa) İki Meclislilik	501
bb) Eşit İki Meclislilik	502
bb) İkinci Mecliste Eşit Temsil	503
b) Federal Devletlerde Yürütme Organı	504
c) Federal Devletlerde Yargı Organı	505
B. Federe Devletler	505
1. Federe Devletlerin Uluslararası Kişiliği Yoktur	506
2. Federe Devletin Millet, Ülke ve Egemenlik Unsurları	507
3. Federe Devletin Örgütlenmesi: Yasama, Yürütme ve Yargı Organları	509
a) Federe Devletlerin Yasama Organı	510
b) Federe Devletlerin Yürütme Organı	511
c) Federe Devletlerin Yargı Organı	512
III. Federasyonun Hukuk Düzeni: Federal ve Federe Hukuk Düzenleri ve Bunların Arasındaki İlişkiler	513
Federal Hukukun Üstünlüğü İlkesi	513
IV. Federal Devlet ile Federe Devletler Arasında Yetki Paylaşımı	515
A. Yetki Paylaşımı Yazılı ve Katı Bir Anayasayla Yapılmış Olmalıdır	515
Yetki Bölüşümü Usulü	516
1. Federal Devletin Yetkilerini Sayma	516
Zimnî Yetkiler Teorisi	517
2. Federe Devletlerin Yetkilerini Sayma	518
Münhasır Yetkiler - Ortak Yetkiler	518
Federe Devletlerin Özerkliği İlkesi	519
B. Anayasanın Değiştirilmesine Federe Devletler de Katılmalıdır	520

C. Yetki Uyuşmazlıklarının Yargısal Çözüm Yolu Olmalıdır: Federal Yüksek Mahkemenin Gerekliği	521
Federe Devletlerin Kendi Arasında Yetki Paylaşımı ve Yetki Uyuşmazlıkları	522
V. Federasyonların Kurulması	523
A. Birleşme Yoluyla Federasyon Kurulması	523
B. Ayrılma Yoluyla Federasyon Kurulması.....	523
VI. Federalizmin Nedenleri	523
1. Tarihsel Nedenler.....	524
2. Dış tehdit	524
3. Coğrafi Büyüklük	524
4. Kültürel ve Etnik Bölünmüşlük	524
VII. Korporatif Federalizm.....	525
VIII. Federalizmin Değerlendirilmesi	527
A. Avantaj ve Dezavantajları	527
B. Federalizm Etnik Bölünmüşlüğe Çare Olabilir mi?	528
C. Federalizm ile Demokrasi Arasında Bir İlişki Var mıdır?.....	532
D. Federalizm ile Cumhuriyet Arasında Bir İlişki Var mıdır?.....	532
IX. Bölgesel Devlet	533
A. Tanım	533
B. Bölgesel Devlet-Üniter Devlet Karşılaştırması	533
C. Bölgesel Devlet-Federasyon Karşılaştırması.....	534

Bölüm 12 KUVVETLER AYRILIĞI TEORİSİ

I. Tarihî Temeller: İngiltere Anayasa Tarihi	538
II. Fikrî Temeller.....	540
A. Aristo	540
B. Grotius, Wolff ve Pufendorf.....	542
C. Locke	542
D. Montesquieu: Kuvvetler Ayrılığı Teorisi.....	543
III. Kuvvetler Ayrılığı Teorisine Yöneltilen Eleştiriler.....	549

Bölüm 13 HÜKÜMET SİSTEMLERİ

I. Kuvvetler Birliği Sistemleri	554
A. Yürütme Organında Birleşme	554
1. Mutlak Monarşi	554
2. Diktatörlük	555
a) Totaliter Diktatörlük	556
b) Otoriter Diktatörlük	556
B. Yasama Organında Birleşme: Meclis Hükümeti	556
1. Teorik Kökeni	557
2. Meclis Hükümeti Sisteminde Yasama Organının Özellikleri	557
3. Meclis Hükümeti Sisteminde Yürütme Organının Özellikleri.....	558
4. Meclis Hükümeti Sisteminde Pratikte Yürütmenin Üstünlüğü.....	562
5. Meclis Hükümeti Sisteminde Yargının Durumu	562
6. Örnekler: Fransa (1792-1795) ve Türkiye (1920-1923)	563

II. Kuvvetler Ayrılığı Sistemleri (Sert ve Yumuşak Kuvvetler Ayrılığı Sistemleri)	565
A. Aslı Farklar	566
1. Yürütme Organının Yapısı	566
2. Yürütme Organının Kaynağı (Göreve Gelişi).....	556
3. Yürütme Organının Yasama Organına Karşı Sorumluluğu	556
B. Tali Farklar.....	567
1. Yürütme Organının Yasama Organını Fesih Hakkı.....	567
2. Aynı Kişi Hem Yütütmeye, Hem de Yasamada Görev Alması	567
3. Yürütme Organının Yasama Çalışmalarına Katılması.....	567

Bölüm 14

BAŞKANLIK SİSTEMİ

I. Başkanlık Sisteminin Özellikleri	570
A. Aslı Özellikler.....	571
1. Yürütme Organı Tek Kişiliktir	571
2. Başkan, Halk Tarafından Seçilir.....	573
3. Başkan, Yasamanın Güvenine Dayanmaz	573
B. Tali Özellikler	574
1. Başkan Yasama Organını Feshedemez.....	574
2. Aynı Kişi Hem Yürütmede, Hem Yasamada Görev Alamaz.....	574
3. Başkan, Yasama Organının Çalışmasına Katılamaz.....	575
II. Başkanlık Sisteminin Prototipi: Amerika Birleşik Devletleri.....	575
1. Yasama	575
2. Yürütme.....	576
3. Yargı.....	577
III. Karşılıklı Etkileşim Araçları	577
1. Atamalar	578
2. Milletlerarası Andlaşmaların Onaylanması.....	578
3. <i>Impeachment</i> (Suçlama)	578
4. Bütçe.....	579
5. Veto	579
6. Mesaj	579
IV. Başkanlık Sisteminde Yasama-Yürütme Dengesi: “Congressional Government”- “Presidential Government”	579
V. Değerlendirme: Başkanlık Sisteminin Güçlü ve Zayıf Yanları	580
A. Güçlü Yanları.....	581
1. Başkanlık Sistemi İstikrarlı Bir Yönetim Yaratır	581
2. Başkanlık Sistemi Güçlü Bir Yönetim Yaratır	581
3. Başkanlık Sistemi Demokratik Bir Yönetim Yaratır	582
B. Zayıf Yanları.....	583
1. Başkanlık Sistemi Rejim Krizlerine Yol Açabilir	583
2. Başkanlık Sistemi Katıdır.....	583
3. Başkanlık Sistemi Çift Meşruluk Sorununa Yol Açabilir.....	584
4. Başkanlık Sistemi Siyasal Kutuplaşmaya Yol Açabilir	584
3. Başkanlık Sistemi İktidarın Kişiselleşmesine Yol Açabilir	584
VI. Yarı-Başkanlık Sistemi.....	585
1. Tek-Başlı, İki-Başlı Yürütme	585
2. Seçim Usulü	586
3. Yasamanın Güveni	586
Türkiye Örneği?	586

Bölüm 15

PARLÂMENTER SİSTEM

I. Parlâmenter Sistemin Ayırıcı Özellikleri.....	588
A. Aslı Özellikler	589
1. Yürütmenin Yapısı: İki-Başlılık (<i>Bicéphalisme, Dualisme</i>)	589
a) Devlet Başkanı	590
b) Bakanlar Kurulu.....	590
2. Yürütmenin Göreve Gelişi	593
3. Sorumluluk: Yasamanın Güvenine Dayanma.....	593
B. Tali Özellikler	594
1. Yürütme Organı, Yasama Organını Feshedebilir	594
2. Aynı Kişi Hem Yürütmede, Hem de Yasamada Görev Alabilir.....	595
3. Bakanlar Kurulu Yasama Organının Çalışmalarına Katılır	595
II. Karşılıklı Etkileşim Araçları.....	596
1. Kanun Yapımına Yürütmenin Katılması	596
2. Bütçe	596
3. Uluslararası Andlaşmalar	596
4. Denetim	596
III. Parlâmenter Sistemin Ortaya Çıkışı: İngiltere	597
A. Yasama Organı	598
B. Yürütme Organı	598
1. Taç.....	598
2. Kabine	599
Kabinenin Ortaya Çıkışı.....	599
Kralın Otoritesinin Silinmesi, Kabinenin bağımsızlaşması ve Başbakanın Ortaya Çıkması	599
Cezai Sorumluluktan Siyasal Sorumluluğa Geçiş	601
Kolektif Sorumluluğun Ortaya Çıkması.....	602
Fesih Kurumunun Parlâmenter Niteliğe Bürünmesi.....	602
C. Yargı	602
III. Parlâmenter Sistem Çeşitleri: Düalist ve Monist Parlâmenter Sistem	603
A. Düalist Parlâmenter Sistem	603
B. Monist Parlâmenter Sistem	604
V. Yasama-Yürütme Dengesi Bakımından Parlâmenter Sistem Tipleri: “Kabine Hükûmeti”- “Meclis Hükûmeti”	605
A. Yürütmenin Üstünlüğüne Dayanan Parlâmenter Sistem: “Kabine Hükûmeti”	606
Başbakanlık Hükûmeti.....	607
B. Yasamanın Üstünlüğüne Dayanan Parlâmenter Sistem: “Meclis Hükûmeti”	608
VI. Değerlendirme: Parlâmenter Sistemin Güçlü ve Zayıf Yanları.....	611
A. Parlâmenter Sistemin Güçlü Yanları.....	611
1. Parlâmenter Sistemde Tıkanıklıkların Çözüm Yolu Vardır	612
2. Parlâmenter Sistem Esnekdir.....	612
3. Parlâmenter Sistem Kutuplaşmaya Yol Açmaz	612
4. Parlâmenter Sistemlerde Devlet Başkanının İlimlilaştırıcı ve Uzlaştırıcı Etikisi Vardır	612
B. Parlâmenter sistemin Zayıf Yanları.....	613
1. Parlâmenter Sistem İstikrarsız Hükûmetlere Yol Açar	613
a) Eleştiri.....	613
b) Savunma	614
aa) Savunma I: Disiplinli İki-Partili Parlâmenter Sistemde İstikrarsızlık Yoktur	614

bb) Savunma II: Parlâmenter Sistemlerdeki Hükümet İstikrarlılığı "Görünüşte"dir	615
2. Parlâmenter Sistem Zayıf Hükûmetlere Yol Açar	617
3. Parlâmenter Sistem Düşük Nitelikli Bir Demokrasiye Yol Açar	618

Bölüm 16

RAYSONELLEŞTİRİLMİŞ PARLÂMENTARİZM

I. Hükûmete İstikrar Kazandırmaya Yönelik Araçlar	622
A. Hükümetin Kurulmasını Kolaylaştırmaya Yönelik Araçlar	622
1. Hükümetin Güven Oylamasız Göreve Başlaması: Zımnî Güven	622
2. Hükümetin Kurulması İçin, Düşmesi İçin Gerekenden Daha Düşük Bir Çoğunluk Aramak	623
B. Hükümetin Düşürülmesini Zorlaştırmaya Yönelik Araçlar	624
1. Güvensizlik Önergesi Verme Hakkının Sınırlandırılması	624
2. Serinleme Süresi	624
3. Güvensizlik Oyunda Üye Tamsayısının Salt Çoğunluğunun Aranması	625
4. Yalnızca Güvensizlik Oylarının Sayılması	625
4. Yapıcı Güvensizlik Oyu	626
5. Fesih Tehdidi Altında Güvenoyu	627
II. Hükûmete Etkinlik Kazandırmaya Yönelik Araçlar	627
A. Kanun Çıkarılmasını Kolaylaştırmaya Yönelik Araçlar	627
1. Blok Oylama: Ya Kabul Et, Ya Reddet	628
2. "Giyotin": Ya Kanunu Kabul Et, Ya Da Hükûmeti Düşür	628
3. Teşriî Zorunluluk Hali: Ya Kanunu Kabul Et, Ya Hükûmeti Düşür, Yoksa Kanun Koyma Yetkin Altı Ay Süreyle Askıya Alınır	629
B. Hükümetin Kararname Çıkarmasını Kolaylaştırıcı Araçlar	630
1. Hükûmete "Özerk Kararname" Çıkarma Yetkisi Tanınması	630
2. Hükûmete Kanun Hükmünde Kararname Çıkarma Yetkisinin Verilmesi	631
III. Değerlendirme	631
A. Rasyonelleştirilmiş Parlâmentarizm Araçları Yeterince Etkili midir?	631
B. Rasyonelleştirilmiş Parlâmentarizm Demokratik Bir Usûl Müdür?	632

Bölüm 17

DEMOKRASİ KAVRAMI

I. Demokrasi Teorileri	634
A. Normatif Demokrasi Teorisi	634
B. Ampirik Demokrasi Teorisi	634
Kutu 17.1: "Halk" = "Halkın Çoğunluğu"	634
II. Demokrasi Anlayışları: Çoğunlukçu ve Çoğulcu Demokrasi Anlayışı	638
A. Çoğunlukçu Demokrasi Anlayışı	639
B. Çoğulcu Demokrasi Anlayışı	641
Kutu 17.3: Militan Demokrasi Anlayışı	643
Kutu 17.4: Klasik Demokrasi - Marksist Demokrasi Anlayışı	644
III. Demokrasi Modelleri: Çoğunlukçu ve Uzlaşmacı Demokrasi Modelleri	645
Kutu 17.5: Çoğunlukçu Demokrasi de, Uzlaşmacı Demokrasi de "Çoğulcu Demokrasi"dir	645
A. Çoğunlukçu Demokrasi Modeli (Westminster Modeli)	646
B. Uzlaşmacı Demokrasi Modeli	648
Kutu 17.6: Seçim Nüfus Sayımı mı?	649
Kutu 17.7: Demokrasi "Doğru" Karar Almanın Bir yöntemi midir?	645

Bölüm 18 DOĞRUDAN DEMOKRASİ

I. Tanım.....	655
II. Eski Yunan: <i>Ecclesia</i>	656
III. İsviçre: <i>Landsgemeinde</i>	657
IV. New England (ABD): <i>Town Meeting</i>	658
V. Türkiye’de Doğrudan Demokrasi Var mı? “Köy Derneği”	659
VI. Teorik Kökeni: Halk Egemenliği Teorisi ve Rousseau’nun Egemenliğin Devredilmezliği Kuramı	660
VII. Doğrudan Demokrasinin Pratik İmkânsızlığı	661
VIII. Elektronik Demokrasi Doğrudan Demokrasiyi Mümkün Kılabilir mi?	661

Bölüm 19 TEMSİLİ DEMOKRASİ

I. Genel Olarak.....	665
Tanım.....	665
“Egemenliğin Devri” - “Egemenliğin Kullanılmasının Devri”	665
Seçim	666
“Saf Temsilî Demokrasi”	666
Teorik Kökeni: Millî Egemenlik İlkesi	666
II. Temsil Kavramı.....	666
Temsil Kavramının Özel Hukuktan Anayasa Hukukuna Geçışı	666
“Temsilci”-“Görevli” Ayrımı	667
Temsil Kavramından Çıkan Sonuçlar	667
a) Temsilcilerin İşlemlerinin Halkın Onayına İhtiyacı Yoktur.....	667
b) Temsilcilerin İşlemleri Bir Başka Makam Tarafından Denetlenemez	668
Millet ile Temsilcileri Arasındaki İlişkinin Hukukî Niteliği	668
a) Özel Hukuktaki Durum.....	668
b) Anayasa Hukukundaki Durum.....	668
III. Emredici Vekâlet Teorisi	669
Tanım.....	670
Özellikleri	670
a) Emir ve Talimat Verme Yetkisi	670
b) Vekâlet Yetkisini Aşma Yasağı	670
c) Azil Yetkisi	670
d) Hesap Verme Zorunluluğu	671
e) Vekilin Sorumluluğu İlkesi	671
f) Milletvekilinin Maaşının Seçmenleri Tarafından Ödenmesi.....	671
Uygulamadan Örnekler.....	671
Eleştiriler	673
a) Teorik Eleştiriler	673
b) Pratik Eleştiriler	673
IV. Temsilî Vekâlet Teorisi	674
1. Bütün Milletin Temsili İlkesi	674
2. Kolektif Vekâlet İlkesi (Tek Tek Milletvekillerine Değil, Milletvekillerinin Bütününe Verilmiş Vekâlet)	675
3. Genel Vekâlet	676
4. Emredici Vekâlet Yasağı	676
5. Azil Yasağı	678
6. Sorumsuzluk	678
7. Serbestlik	678
8. Milletvekillerinin Maaşlarının Genel Bütçeden Ödenmesi	678

Bölüm 20 YARI-DOĞRUDAN DEMOKRASİ

I. Yarı-Doğrudan Demokrasinin Tanımı.....	679
II. Yarı-Doğrudan Demokrasinin Araçları.....	680
A. Referandum.....	680
1. Yapılış Zamanı Bakımından.....	680
a) Ön Referandum.....	681
b) Sonraki Referandum.....	681
2. Bağlayıcılığı Bakımından.....	681
a) İstisarı Referandum.....	681
b) Tasdikî Referandum.....	681
3. Başvuruluşu Bakımından.....	682
a) Mecburî Referandum.....	682
b) İhtiyarî Referandum.....	682
4. Konuları Bakımından.....	682
a) Kurucu Referandum.....	682
b) Teşriî Referandum.....	683
Referandumdan Bir Sapma: Plebisit.....	683
B. Halk Vetosu.....	684
C. Halk Teşebbüsü.....	684
D. Temsilcilerin Azli.....	686
1. <i>Recall</i> (Geri Çağırma).....	686
2. <i>Abberufungsrecht</i>	687
III. Yarı-Doğrudan Demokrasinin Değerlendirilmesi.....	688
A. Yarı-Doğrudan Demokrasinin Lehine Olan Görüşler.....	689
B. Yarı-Doğrudan Demokrasinin Aleyhine Olan Görüşler.....	690
Sonuç.....	694

Bölüm 21 OY HAKKI

I. Bazı Kavramlar.....	697
Seçim.....	698
Oylama.....	698
Oy Hakkı.....	698
II. Oy Hakkının Şartları.....	698
A. Olumlu Şartlar.....	699
1. Vatandaşlık.....	699
2. Yaş.....	699
3. Seçmen Listesine Yazılı Olmak.....	700
B. Olumsuz Şartlar.....	700
1. Ehliyetsizlik.....	700
2. Liyakatsizlik.....	701
III. Oy Hakkının İlkeleri.....	701
A. Genel Oy İlkesi.....	701
Kısıtlı Oy.....	702
1. Servete Bağlı Oy.....	702
2. Vergiye Bağlı Oy.....	702
3. Yeteneğe Bağlı Oy.....	703
4. Cinsiyete Bağlı Oy.....	704
5. Irka Bağlı Oy.....	705
B. Eşit Oy İlkesi.....	705
1. Çok Oy.....	706
2. Çift Oy veya Ek Oy.....	706
3. Aile Oy.....	707

C. Tek Dereceli Seçim veya Doğrudan Oy İlkesi	708
D. Bireysel Oy İlkesi	709
E. Kişisel Oy İlkesi	710
1. Evde Oy	710
2. Bulunulan Yerde Oy	710
3. Vekaletle Oy	710
4. Mektupla Oy	711
F. Gizli Oy İlkesi	711
G. Mecburî Oy ve İhtiyarî Oy İlkeleri	713
1. Görev-Seçmenlik Görüşü	713
2. Hak-Seçmenlik Görüşü	714
H. Serbest Oy veya Seçimlerin Serbestliği İlkesi	715
I. Açık Sayım ve Döküm İlkesi	716
J. Seçim Uyuşmazlıklarının Yargısal Çözümü İlkesi	716
1. Seçim Uyuşmazlıklarının Siyasal Çözümü Sistemi	716
2. Seçim Uyuşmazlıklarının Yargısal Çözümü Sistemi	717

Bölüm 22 SEÇİM SİSTEMLERİ

I. Çoğunluk Sistemi	722
A. Tek-Turlu Çoğunluk Sistemi	722
1. Tek-İsimli Tek-Turlu Çoğunluk Sistemi	723
2. Listeli Tek-Turlu Çoğunluk Sistemi	723
B. İki-Turlu Çoğunluk Sistemi	724
1. Tek-İsimli İki-Turlu Çoğunluk Sistemi	725
2. Listeli İki-Turlu Çoğunluk Sistemi	725
II. Nispi Temsil Sistemi	726
A. Ulusal Düzeyde nispi temsil	726
B. Seçim Çevresi Düzeyinde Nispi Temsil	728
1. En Büyük Artık Usûlü	728
2. En Kuvvetli Ortalama Usûlü	728
3. Millî Bakiye (Ulusal Artık) Sistemi	730
4. D'Hondt Usûlü	731
- Nispi Temsil Sisteminde Liste Çeşitleri	732
1. Bloke Liste Usûlü	733
2. Tercihli Oy Usûlü	733
3. Karma Liste Usûlü	733
- Nispi temsil sisteminde Seçim Barajları	734
1. Ulusal Baraj	734
2. Seçim Çevresi Barajı	735
III. Seçim Sistemlerinin Değerlendirilmesi	735
A. "Temsilde Adalet" ile "hükûmette İstikrar ve Etkinlik" ilkeleri Açısında Seçim Sistemleri	736
B. Seçim Sistemlerinin Parti Sistemleri Üzerindeki Etkisi	737
C. Parti Sistemlerinin Rejim Üzerindeki Etkisi	738

Bölüm 23 YASAMA ORGANI: PARLÂMENTO

I. Genel Olarak	743
Yasama Organi ve Yasama Fonksiyonu (Organik ve Fonksiyonel Açıdan Yasama)	743
Yasama Organının Diğer Devlet Organlarından Ayrılması	744
Terminoloji	744

II. İngiltere’de Parlâmentonun Doğuşu ve Gelişmesi	745
Norman İstilasından (1066) Önce	745
Norman İstilasından Sonra.....	745
<i>Magna Carta Libertatum</i> (1215)	746
Simon de Montfort (1265).....	747
Model Parlâmento (1295)	747
Parlâmentonun İkiye Bölünmesi (1332)	748
Parlâmentonun Yasama Yetkisini Ele Geçirmesi (1400’ler)	748
a) “Dilekçe Hakkı+Vergiye Muvafakat Silahı”	748
b) Dilekçe Hakkının Kanun Tasarısına Dönüşmesi.....	749
c) Ancak Kral Yasama Yetkisini Kaybetmemiştir.....	749
<i>Petition of Rights</i> (1628) Sonrası Gelişmeler.....	750
“Uzun Parlâmento”	750
1648 Devrimi	750
Cumhuriyetin İlanı ve Cromwell	751
<i>Habeas Corpus Act</i>	750
<i>Bill of Rights</i> (1689).....	751
<i>Act of Settlement</i> (1701)	752

Bölüm 24

PARLÂMENTOLARIN YAPISI: TEK-MECLİSİ VE İKİ-MECLİSLİ PARLÂMENTOLAR

I. Tek-Meclislilik	753
II. İki-Meclislilik	754
A. Genel Olarak	754
B. Birinci Meclisler ile İkinci Meclisler Arasındaki Farklar	756
C. İki-Meclisliliğin Nedenleri.....	759
III. İki-Meclisliliğin Değerlendirilmesi.....	761
A. İki-Meclis Sisteminin Aleyhine İleri Sürülmüş Görüşler.....	761
B. İki-Meclis Sisteminin Lehine İleri Sürülmüş Görüşler.....	762

Bölüm 25

PARLÂMENTO ÜYELİĞİ

İsimlendirme	767
Parlâmento Üyelerinin Niceliği Sorunu	768
I. Parlâmento Üyelerinin Seçimi	769
A. Seçilme Yeterliliği	769
1. Esas Şart: Seçme Hakkına Sahip Olmak	770
2. Ek Şartlar	770
a) Vatandaşlık.....	770
b) Yaş	770
c) Öğrenim	771
d) Askerlik.....	771
3. Seçilme Yetersizlikleri	771
a) Mutlak Yetersizlikler.....	772
b) Nispi Yetersizlikler	772
B. Seçim Usûlü	772
1. Tek-Meclisli Parlâmentoların ve İki-Meclisli Parlâmentolarda Birinci Meclislerin Üyelerinin Seçimi.....	772
2. İki-Meclisli Parlâmentolarda İkinci Meclislerin Üyelerinin Seçimi, Belirlenmesi veya Atanması.....	773
a) İrsî Üyeler	773

b) Tabî Üyeler	773
c) Atama Yoluyla Gelen Üyeler	774
II. Parlâmento Üyelerinin Hukukî Statüsü	775
A. Parlâmento Üyeliği Sifatının Kazanılması ve Sona Ermesi	775
1. Parlâmento Üyeliği Sifatının Kazanılması	776
2. Parlâmento Üyeliği Sifatının Sona Ermesi	777
a) Fesih	777
b) Erken Seçim	777
c) Normal Yasama Döneminin Sona Ermesi	777
d) Ölüm	778
e) İstifa	778
a) Düşme	779
B. Yasama Bağdaşmazlığı	780
1. Parlâmento Üyeliği ile Bir Kamu Görevi Arasındaki Bağdaşmazlık	780
2. Parlâmento Üyeliği ile Bir Özel İş Arasındaki Bağdaşmazlık	781
3. Parlâmento Üyeliği ile Diğer Bir Temsili Görev Arasındaki Bağdaşmazlık	782
C. Yasama Bağışıklıkları	783
1. Yasama Sorumsuzluğu	784
Tanım	784
Amacı	784
Kökeni	784
Kapsamı: Oy, Söz veya Düşünce Açıklaması	785
Şartı	785
Niteliği: Mutlaktır	786
a) Hukukî+Cezaî Sorumsuzluk	786
b) Kaldırılmaz	786
c) Sürekli	786
d) Kamu Düzenine İlişkindir: Vazgeçilemez	786
Parlâmento Dışında Tekrar	787
2. Yasama Dokunulmazlığı	787
Tanım	787
Amacı	787
Örnek Ülkeler	788
Kökeni	788
Konusu	788
Sağladığı Güvenceler	789
Niteliği: Nispîdir	789
D. Parlâmento Üyeliği Tazminatı	791
Bedavalık	791
Ücretlilik	791
Uygulama	792
Niteliği: "Tazminat" mı, "Maaş" mı?	792
Miktarı	793
Ek Malî Avantajlar	793

Bölüm 26

PARLÂMENTOLARIN İÇ YAPISI VE ÇALIŞMA DÜZENİ

I. İçtüzük	795
Tanımı	796
Konusu: "İç"lik	796
Temeli: Parlâmentoların Özerkliği İlkesi	796

Hukukî Niteliği: Parlâmento Kararı	796
İçtüzüğün Önemi	797
İçtüzüğün Devamlılığı ve Bağlayıcılığı	798
II. Parlâmentoların İç Yapısı	798
A. Başkan	798
B. Divan	800
C. Siyasî Parti Grupları	801
D. Komisyonlar	802
1. Teşriî Komisyonlar	802
2. Teşriî Olmayan Komisyonlar	803
a) Araştırma Komisyonları	803
b) Soruşturma Komisyonları	804
c) <i>Ad Hoc</i> Komisyonları	804
III. Parlâmentoların Çalışma Düzeni	804
A. Parlâmentoların Devamlılığı ve Toplantı Dönemleri Sistemleri	804
1. Parlâmentonun Devamlılığı Sistemi	805
2. Toplantı Dönemleri Sistemi	806
B. Zaman Birimleri	808
1. Yasama Dönemi	808
2. Seans	808
3. Ara Birimler	809
C. Toplantı Yetersayısı, Gündem ve Görüşme, vs.	809
D. Parlâmentolarda Oylama Şekilleri	810
1. İşaretle Oylama	810
2. Açık Oylama	811
3. Gizli Oylama	811
E. Karar Yetersayısı	811
1. Nispî Çoğunluk	812
2. Salt Çoğunluk	812
a) Üye Tamsayısının Salt Çoğunluğu	812
aa) <i>De Facto</i> Üye Tamsayısı Esası	812
bb) <i>De Jure</i> Üye Tamsayısı Esası	812
b) Toplantıya Katılanların Salt Çoğunluğu	813
c) Kullanılan Oyların Salt Çoğunluğu	813
d) Geçerli Oyların Salt Çoğunluğu	813
3. Nitelikli Çoğunluk	814

Bölüm 27

YASAMA FONKSİYONU

I. Yasama Fonksiyonunun Tanımı ile Yürütme ve Yargı Fonksiyonlarından Ayrılması	815
A. Maddî Kriter	816
B. Şeklî veya Organik Kriter	819
II. Yasama Fonksiyonunun Özellikleri	822
A. Yasama Yetkisinin Genelliği	822
B. Yasama Yetkisinin Aslılığı	823
C. Yasama Yetkisinin Devredilmezliği	824
III. Yasama İşlemleri	824
A. Yasama İşleminin Tanımı	825
B. Yasama İşlemlerinin Türleri: Parlâmento Kararı ve Kanun	827
1. Parlâmento Kararları	828
2. Kanun	829

Bölüm 28**PARLÂMENTOLARIN GÖREV VE YETKİLERİ**

I. Kanun Yapmak	833
A. Öneri	834
B. Görüşme	835
3. Kabul (Oylama)	835
D. Onay veya Geri Gönderme	835
1. Kralî Onay	836
2. Geri Gönderme	839
a) Güçleştirici Veto	839
b) Geciktirici Veto	840
E. Isdar	841
Isdarın Fonksiyonları	843
a) Kanunun Varlığının Tespiti	843
b) Kanunun Aslına Uygunluğunun Tasdiki	844
Kutu 28.3: Türkiye’de Isdar Meselesi	845
Cumhurbaşkanı, Kanunları Isdar Etmeyi Reddebilir veya Isdarı Gecitirebilir mi?	845
F. Yayın	850
G. Yürürlüğe Girme	853
II. Hükûmeti Denetlemek	853
A. Soru	854
B. Genel Görüşme	858
C. Meclis Araştırması	859
D. Meclis Soruşturması	862
E. Gensoru	866
F. Güvensizlik Önergesi	870
III. Bütçeyi Kabul etmek	872
A. Tanımı ve Önemi	872
B. Tarihsel Kökü	873
C. Bütçe İlkeleri	874
D. Bütçe Kanunlarının Kabul Edilmesi Usûlü	876
IV. Uluslararası Andlaşmaları Onaylamak veya Onaylanmalarına İzin vermek	878
V. Savaş İlan Etmek veya İlan Edilmesine İzin Vermek	878
A. Monarşilerde	879
B. Cumhuriyetlerde	879
VI. Af Çıkarmak (Amnistie)	881
A. Türk Hukukunda Af çeşitleri	881
1. “Genel Af-Özel Af” Ayrımı	881
2. “Toplu Af-Bireysel Af” Ayrımı	882
3. Af Çıkarma Yetkisi Kime Ait Olmalıdır?	882
B. Fransız Hukukundaki “Grâce-Amnistie” Ayrımı	883
1. “Gras” ile “Amnisti” Arasındaki Farklılıklar	883
2. “Amnisti” ve “Gras” Yetkisi Kime Verilmelidir?	885
3. “Amnisti”nin Hukukî Şekli	886
VII. Parlâmentoların Diğer Görev ve Yetkileri	886
Bibliyografya	889
Anayasalar	927
İnternet Kaynakları	928
Dizin	931
Yazarın Özgeçmişi ve Yayın Listesi	969

Kemal Gözler, *Anayasa Hukukunun Genel Teorisi*, Bursa, Ekin Yayınevi, 2011,
2 Cilt (32+973; 32+1040 s.) www.anayasa.gen.tr/ahgt.htm